

Sjöräddningshunden Rejza är redo att jobba. På däck syns också hennes förare Hasse Stierna och Anette Stierna med valpen Vizzla som är med för att lära sig.

REJZA, 9 ÅR,
TYSK SCHÄFERHUND

Hundarna som räddar liv

Solen strålar från klarblå himmel och havet är nästan spegelblankt när Hundsport träffar Hasse Stierna, Eldfängds Rejza och kollegerna vid sjöräddningen på Dalarö utanför Stockholm. Uppdraget är att hämta två nödställda med en trasig båt ute i havsbandet.

TEXT LENA HEIMLÉN FOTO ANNA TÄRNHUVUD

Vizzla är bara tio veckor. Det är första gången hon är ombord för att lära av den erfarna Rejza.

Rätt utrustning för både människor och hundar kan i en kritisk situation betyda skillnaden mellan liv och död.

Rutinerade sjöräddare. Rejza och Gözta, 5 år, australian kelpie.

Den som tror att det är sol, action och snabba båtar blir besviken, skrattar Hasse. Ofta är det fråga om att bogsära någon båt som inte startar eller har gått på grund, då är maxfarten 5 knop hela vägen in till hamn. Och när människor försvinner till sjöss är det för det mesta i riktigt dåligt väder: mörker, dimma och regn. Då är det tuffa förhållanden våra hundar ska klara av att jobba i.

Hasse är utbildad sjöräddare med hund liksom hans hustru Anette. Sofie Löfmarck är också med ombord tillsammans med sin australian kelpie Zathungens Gözta. Anette Stiernas var först i Sverige med certifierad sjöräddningshund, tyska schäferhunden Orka. Hon dog för två år sedan och Anette säger att hon har väntat länge på rätt valp. Nu äntligen finns Thunhukenz Vizzla i familjen och i dag, tio veckor gammal, är det första gången hon sätter sina tassor på en båt. Målet är att även hon ska bli sjöräddningshund, men vägen dit är lång och hur goda förutsättningar man än har, finns ju inga garantier för att lyckas.

I Sverige finns för närvarande åtta certifierade sjöräddningshundar och ytterligare tre är under utbildning i Sundsvall. En sjöräddningshund har genomgått en tvåårig utbildning för att från en båt söka efter personer på land eller i vattnet. Ibland kan sök även göras från vattenskoter. Hundarna och deras förare, som alla är utbildade sjöräddare, tjänstgör längs hela Sveriges kust samt i landets största sjöar. Ekipagen jobbar inte enbart vid sin "hemmation" utan kan vid behov dirigeras till andra platser i landet, ofta med sjöräddningens heli-

kopter. Hundarna används även för att säkra att det inte finns några människor på vissa delar av ett större olycksområde.

Rejza, Gözta och lilla Vizzla får på sig sina flytvästar utan protester och följer utan tvekan med från kajen över till båten. Det är ganska trångt ombord men alla anpassar sig snabbt och finner sina platser; Gözta i förpiken, Rejza i mittgången, och Vizzla lägger sig efter en stund vid mattes fötter och somnar.

Hundar söker snabbare än människor

Sjöräddarna får inte bo mer än 15 minuter bort och de ska vara beredda att träda i tjänst när som helst under dygnet under de perioder de har beredskap. Det är bråttom när larvet går och vid en sökingsinsats efter en försvunnen person kan hunden med sitt fantastiska luktsinne vara direkt avgörande.

- Det är ju fråga om att rädda liv! säger Anette Stiernas. Man vet aldrig hur länge en människa har varit nödställd och målet är ju att de ska hittas vid liv och kunna föras i säkerhet.

Utryckningarna sker för det mesta med Sjöräddningssällskapets båtar och besättningen behöver vara samspelt med både hund och hundförare. Skepparen

måste köra båten så att hunden får de bästa möjligheterna att söka av de områden där man kan anta att nödställda personer befinner sig. När hunden väl fått vittring gäller det att hitta en plats där man kan förtöja och gå i land, vilket inte alltid är där hunden markerat. Ibland händer det att sjöräddare och hund behöver lämna båten på ett ställe där avståndet till land är ganska långt och då måste föraren kunna lyfta hunden både i och

ur båten, så det gäller att inte ha en för stor och tung hund.

- Ja verkligen, säger Anette, och att inte ha en pytteliten hund heller. Den ska ju orka stå i många timmar på båten i hårt väder och på land ska den klara att ta sig över olika hinder som nedfallna träd, bergsskrevor och liknande.

Hundar av mellanstora raser är mest lämpliga ur storlekssynpunkt, det viktigaste är att hunden är mentalt stabil, har en bra motor och stor lust att söka efter människor. Hundens kan känna vittring på upp till en kilometers håll vilket innebär att det går mycket snabbare att hitta människor med hjälp av en hund än utan. Hundarna måste klara av att vistas i trånga utrymmen och med både människor och hundar och ha lätt för att koppla av. Det tar på krafterna, både fysiskt och mentalt, att stå i fören på en båt och ha alla sinnen på hjälpspann så det gäller att hunden snabbt kan varva ner när tillfälle ges.

Utbildas genom Svenska Brukshundklubben

Dagens utryckning kräver ingen insats av hundarna, de två personerna som begett sig längst ut i kustbandet för att studera djurlivet har övernattat och när de skulle bege sig hemåt startade inte motorn. De har lämnat exakt position om var de befinner sig, så uppdraget är förhållandevis enkelt. Tacksamt kliver de ombord på Sjöräddningssällskapets båt, och när bogserlinan fästs mellan båtarna styr skepparen Andreas med van hand tillbaka till Dalarö.

Sveriges åtta sjöräddningshundar, och de tre som är under utbildning, ingår i en försöksverksamhet inom Sjöfartsverket. Hundarna har utbildats i Svenska Brukshundklubbens, SBKs, regi; en tvåårig utbildning med teori och praktik som

"Föraren måste orka lyfta sin hund, därför är mellanstora raser mest lämpliga"

Bygger helt på frivilliga insatser

Sjöräddningssällskapet har 2100 frivilliga sjöräddare, 70 räddningsstationer och mer än 200 båtar. De deltar i ungefär 80 procent av all sjöräddning i Sverige och bedriver sin verksamhet med hjälp av gåvor, medlemsavgifter, donationer och ideella insatser.

Det finns i dagsläget åtta certifierade sjöräddningshundar som tjänstgör längs hela Sveriges kust samt i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön, Helgasjön och Siljan. Ytterligare tre hundar är under utbildning i Sundsvall.

Läs mer på www.sjoraddning.se och om utbildningen av hundar på www.brukshundklubben.se

inte följt någon strikt kursplan utan anpassats till deltagarnas förkunskaper samt efter väderlek. Efter ett flertal delprov och regelbunden träning certifieras hundarna. Arbetet inom sjöräddningen är ideellt, det gäller även sjöräddare med hund.

- Hundarna är en resurs som gör att vi kan bli ännu bättre. Så länge intresset finns hos frivilliga att hjälpa till är det ur flera perspektiv ett såväl viktigt som effektivt sätt att organisera en räddningstjänst, säger Daniel Lindblad, Sjöfartsverkets pressinformatör.

Och intresset finns hos alla sjöräddare med hund. Det syns att Hasse Stiernas och hans kolleger trivs. Oavsett vilken typ av utryckning de gör, följer hundarna med.

- Det är ju inte helt ovanligt att de vi undsätter är rätt skrärade. Då kan hundarna ge lugn, värme och tröst för såväl barn som vuxna. Det är en stor bonus, säger Hasse.

Väl tillbaka på Dalarö skyndar sig Sofie att rasta Gözta och packa utrustningen för att snabbt bege sig söderut med bil, trailer och vattenskoter och leta efter en försvunnen kvinna. Det är en stressig dag och säsongen har bara börjat... 🐾